

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АНТИМОНОПОЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ І КОНТРОЛЬ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	28 Публічне управління та адміністрування
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	281 Публічне управління та адміністрування
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	другий (магістерський)
ФАКУЛЬТЕТ	економічний

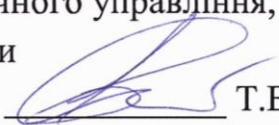
Біла Церква – 2021

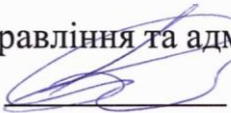
Антимонопольне регулювання і контроль. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти економічного факультету за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування, другий (магістерський) рівень вищої освіти / Розробник Т. В. Арбузова. Біла Церква: БНАУ, 2021. 37 с.

Розробник: Т. В. Арбузова, канд. екон. наук, доцент.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри публічного управління, адміністрування та міжнародної економіки

(Протокол № 1 від 27.08. 2021 р.)

Завідувач кафедри публічного управління, адміністрування
та міжнародної економіки
д-р екон. наук, професор Т.В. Сокольська

Гарант ОП «Публічне управління та адміністрування»
д-р екон. наук, професор Т.В. Сокольська

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету
(Протокол № 1 від 30.08.2021 р.)

Голова науково-методичної комісії
д-р екон. наук, професор І.М. Паска

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	4
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АНТИМОНОПОЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ І КОНТРОЛЬ»	9
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	10
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	11
6.1. Лекції	11
6.2. Практичні заняття	13
6.3. Самостійна робота	17
6.4. Індивідуальне науково-дослідне завдання	20
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	26
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	31
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	32
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	32
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	34
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	34
ДОДАТКИ	37

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2021-2022 навчальний рік на вивчення дисципліни «Антимонопольне регулювання і контроль» для денної/заочної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у т. ч. для ДФН: аудиторних – 30 годин (лекції – 20, практичні заняття – 10), самостійна робота студентів – 60 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Вибіркова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
Семестр			
3-й		3-й	
Лекції			
20 год.		6 год.	
Загальна кількість годин – 90	Освітній ступінь: магістр	Практичні	
		10 год.	4 год.
Самостійна робота			
60 год.		80 год.	
Вид контролю			
залік		залік	

Метою навчальної дисципліни є оволодіння теоретичними знаннями з питань антимонопольного регулювання і контролю та набуття практичних вмінь і навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні конкурентним процесом; набуття умінь та формування компетентностей, необхідних для виконання функцій у сфері антимонопольного регулювання і контролю, посилення ролі економіста у сфері управління конкурентним процесом.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова навчальна дисципліна «Антимонопольне регулювання і контроль» базується на знаннях сутності основних економічних категорій та законів, які вивчає дисципліна «Національна безпека». «Антимонопольне регулювання і контроль» безпосередньо пов'язане й з іншими науками,

зокрема, з публічним адмініструванням, правовим регулюванням адміністративної діяльності, стратегією сталого розвитку тощо.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Таблиця

Результати навчання з дисципліни за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» відповідно до освітньої програми	Загальні компетентності (ЗК)	Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)
РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК03. Здатність розробляти та управляти проектами. ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.	СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти. СК02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери. СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях. СК07. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування. СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

РН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.		СК06. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.
РН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК03. Здатність розробляти та управляти проектами. ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	СК03. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях. СК07. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування. СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному,

		регіональному, місцевому та організаційному рівнях. СК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.
--	--	--

Таблиця

**Очікувані результати навчання з дисципліни
«Антимонопольне регулювання і контроль»**

Результати навчання з дисципліни за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» відповідно до освітньої програми	Результати навчання з дисципліни
РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.	РН 01.1. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу антимонопольної політики основ та технологій прийняття управлінських рішень щодо антимонопольного регулювання і контролю. РН 01.2. Знати кращий світовий досвід побудови і функціонування механізмів запобігання монополізму національної економіки, уміти його адаптувати до вітчизняних умов. РН 01.3. Уміти аналізувати урядові документи на предмет наявності положень щодо антимонопольного регулювання і контролю. РН 01. 4. Уміти застосовувати відповідні норми чинного законодавства при вирішенні завдань, спрямованих на розвиток конкуренції і активізацію діяльності суб'єктів господарювання на товарних ринках.
РН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї	РН 03.1. Уміти ідентифікувати місце антимонопольного регулювання в системі національної безпеки. РН 03.2. Визначати основні концептуальні підходи до державного регулювання конкурентних відносин у національній економіці, адекватні потребам країни. РН 03.3. Формулювати завдання антимонопольного регулювання і контролю, враховуючи стратегічні і

професійної компетенції.	тактичні цілі соціально-економічного розвитку держави та вплив процесів глобалізації. РН 03.4. Уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України засобами антимонопольного регулювання і контролю.
РН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.	РН 12.1 Знаходити, агрегувати та використовувати інформацію для прийняття управлінських рішень щодо запобігання монополізму національної економіки. РН 12.2. Знати та вміти використовувати інструментарій оцінки стану та захисту економічної конкуренції. РН 12.3. Розробляти варіанти управлінських рішень щодо антимонопольного регулювання і контролю і обґрунтовувати їх вибір за критеріями соціально-економічної ефективності. РН 12.4. Застосовувати принципи системного аналізу для визначення ефективності антимонопольного регулювання і контролю, окремих їх інструментів. РН 12.5. Використовувати моделі для опису та прогнозування конкурентних процесів у національній економіці.

Вивчення дисципліни «Антимонопольне регулювання і контроль» має забезпечити набуття здобувачами наступних загальних та спеціальних компетентностей: ЗК01 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК04 – здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні; ЗК05 – здатність приймати обґрунтовані рішення щодо конкурентної політики та використовувати сучасні комунікаційні технології. ЗК07 – здатність генерувати нові ідеї (креативність); СК03 – здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів антимонопольного регулювання; СК04 – здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях; СК05 – здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними щодо антимонопольного регулювання; СК06 – здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України в частині забезпечення конкурентного середовища; СК07 – здатність самостійно готувати проекти нормативно-

правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування щодо антимонопольного регулювання; СК08 – здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях щодо антимонопольного регулювання та забезпечення конкурентних засад розвитку економіки; СК09 – здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування щодо антимонопольного регулювання та забезпечення конкурентних засад розвитку економіки; СК12 – здатність розробляти і впроваджувати інноваційні проєкти на різних рівнях публічного управління та адміністрування щодо антимонопольного регулювання та забезпечення конкурентних засад розвитку економіки.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні та організаційно-правові основи антимонопольного регулювання

Тема 1. Антимонопольне регулювання держави щодо забезпечення умов конкурентної боротьби.

Тема 2. Публічні інституції у сфері підтримки та захисту економічної конкуренції в Україні.

Тема 3. Дослідження ринку та його структури.

Тема 4. Оцінка конкурентного середовища.

Тема 5. Антимонопольне регулювання підприємницької діяльності.

Змістовий модуль 2. Основні напрями антимонопольного регулювання та контролю

Тема 6. Особливості регулювання діяльності суб'єктів природних монополій.

Тема 7. Контроль узгоджених дій та концентрації суб'єктів господарювання.

Тема 8. Державна політика у сфері протидії зловживанню монопольним (домінуючим) становищем та недобросовісної конкуренції.

Тема 9. Державне регулювання конкурентного середовища окремих товарних ринків та ринків послуг.

Тема 10. Антиконтурентні дії органів публічної влади. Контроль за станом конкуренції на ринку адміністративних послуг.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни для освітнього ступеня «магістр»									
Назви змістових модулів і тем		Кількість годин (бакалаври)							
		Денна форма				Заочна форма			
		Усього	у тому числі			Усьо- го	у тому числі		
лк	пр		срс	лк	пр		срс		
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні та організаційно-правові основи антимонопольного регулювання									
РН 01. РН 03.	Тема 1. Антимонопольне регулювання держави щодо забезпечення умов конкурентної боротьби.	9	2	1	6	9	0,5	0,5	8
РН 01. РН 03.	Тема 2. Публічні інституції у сфері підтримки та захисту економічної конкуренції в Україні.	9	2	1	6	9	0,5	-	8
РН 01. РН 12.	Тема 3. Дослідження ринку та його структури.	9	2	1	6	9	0,5	0,5	8
РН 01. РН 12.	Тема 4. Оцінка конкурентного середовища.	9	2	1	6	9	1	0,5	8
РН 01. РН 12.	Тема 5. Антимонопольне регулювання підприємницької діяльності	9	2	1	6	9	0,5	0,5	8
Змістовий модуль 2. Основні напрями антимонопольного регулювання та контролю									
РН 01. РН 12.	Тема 6. Особливості регулювання діяльності суб'єктів природних монополій.	9	2	1	6	9	0,5	-	8
РН 01. РН 12.	Тема 7. Контроль узгоджених дій та концентрації суб'єктів господарювання.	9	2	1	6	9	0,5	0,5	8
РН 01. РН 03. РН 12.	Тема 8. Державна політика у сфері протидії зловживанню монопольним (домінуючим) становищем та недобросовісної конкуренції.	9	2	1	6	10	0,5	0,5	8
РН 01. РН 03. РН 12.	Тема 9. Державне регулювання конкурентного середовища окремих товарних ринків та ринків послуг.	9	2	1	6	9	1,0	0,5	8
РН 01. РН 03. РН 12.	Тема 10. Антиконтурентні дії органів публічної влади. Контроль за станом конкуренції на ринку адміністративних послуг.	9	2	1	6	9	0,5	0,5	8
Всього годин		90	20	10	60	90	6	4	80

Примітка: лк – лекції, пр – практичні заняття, срс – самостійна робота студентів

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні та організаційно-правові основи антимонопольного регулювання	
Тема 1. Антимонопольне регулювання держави щодо забезпечення умов конкурентної боротьби. 1. Конкуренція та монополія як об'єктивні властивості економіки. Еволюція поглядів на природу конкурентних відносин. Сучасні концепції конкуренції. 2. Захист конкуренції як діяльність держави. Об'єкти антимонопольного захисту. Соціально-економічні функції системи захисту конкуренції. 3. Правова природа підтримки та захисту конкуренції в Україні. Загальна характеристика конкурентних відносин. 4. Зарубіжний досвід забезпечення змагальності в правилах ринкового господарювання.	2
Тема 2. Публічні інституції у сфері підтримки та захисту економічної конкуренції в Україні. 1. Інституційне середовище антимонопольної політики. Система органів управління конкурентним процесом в Україні. 2. Місце та роль Антимонопольного комітету України в системі органів держави. Система органів Антимонопольного комітету України. Компетенція та повноваження АМКУ. 3. Взаємодія антимонопольних органів з органами влади та управління, із засобами масової інформації та громадськими організаціями у сфері розвитку та захисту конкуренції. 4. Координація діяльності правоохоронних органів у сфері контролю за дотриманням антимонопольно-конкурентного законодавства, виявлення, припинення та усунення виявлених порушень. 5. Проблема перерозподілу повноважень у сфері конкурентної політики. Підвищення ролі та відповідальності державних органів за розвиток конкуренції.	2
Тема 3. Дослідження ринку та його структури. 1. Характерні риси та особливості функціонування товарних ринків в Україні. 2. Аналіз товарного ринку в системі антимонопольного контролю та регулювання. 3. Товарний ринок: продуктові, географічні, часові межі. 4. Методика аналізу товарного ринку в практиці діяльності АМК України.	2
Тема 4. Оцінка конкурентного середовища.	2

1. Сутність та складові конкурентного середовища країни. Мікро-, мезо- та макроекономічні чинники розвитку конкуренції в Україні. 2. Структурні передумови конкуренції. Проблема інституційної рівності умов конкуренції для суб'єктів господарювання. 3. Динаміка кількості суб'єктів господарювання в національній економіці. Чинники конкурентної та монопольної поведінки суб'єктів господарювання. 4. Структурні та поведінкові бар'єри входу/виходу з галузевих ринків України. Диверсифікація діяльності суб'єктів господарювання на товарних ринках. 5. Адміністративні бар'єри входження на ринки. Тінізація та криміналізація економічної діяльності.	
Тема 5. Антимонопольне регулювання підприємницької діяльності. Державний контроль за монопольним ціноутворенням. 1. Основні способи впливу держави на діяльність монопольних структур. 2. Методи та інструменти здійснення антимонопольного регулювання діяльності суб'єктів господарювання. 3. Ефективність антимонопольного регулювання підприємницької діяльності. 4. Ціна та цінові зловживання в ринковій економіці. Необхідність цін та методи державного регулювання цін. 5. Антимонопольний контроль за ціноутворенням монополістичних структур. Технологія виявлення монопольної ціни.	2
Разом за змістовий модуль 1	10
Змістовий модуль 2. Основні напрями антимонопольного регулювання та контролю	
Тема 6. Особливості регулювання діяльності суб'єктів природних монополій. 1. Цілі, принципи, основні способи та інструменти державного впливу на функціонування ринків природної монополії. 2. Завдання та методи цінового (тарифного) регулювання у сфері природної монополії. 3. Особливості ціноутворення та державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій на окремих ринках.	2
Тема 7. Контроль узгоджених дій та концентрації суб'єктів господарювання. 1. Антиконтентні узгоджені дії: сутність, причини, основні форми прояву. 2. Виявлення та припинення антиконкурентних узгоджених дій: світовий досвід та вітчизняна практика. 3. Концентрація суб'єктів господарювання та її форми. 4. Система антимонопольного контролю процесів концентрації	2

суб'єктів господарювання.	
Тема 8. Державна політика у сфері протидії зловживанню монопольним (домінуючим) становищем та недобросовісної конкуренції. 1. Види порушень законодавства про захист економічної конкуренції. 2. Запобігання та припинення зловживань монопольним (домінуючим) становищем. 3. Система захисту від недобросовісної конкуренції. 4. Антимонопольний контроль за дотриманням законодавства у сфері реклами.	2
Тема 9. Державне регулювання конкурентного середовища окремих товарних ринків та ринків послуг. 1. Вплив держави на розвиток конкуренції у промисловості, агропромисловому комплексі, на транспорті і будівництві. 2. Ринки послуг у національній економіці, їх специфіка та класифікація. Регулювання конкурентного процесу на ринку послуг (житлово-комунальних, фінансових, страхових, рекламних послуг тощо). 3. Соціальна сфера як об'єкт конкурентної політики. Захист прав споживачів.	2
Тема 10. Антиконтурентні дії органів публічної влади. Контроль за станом конкуренції на ринку адміністративних послуг. 1. Поняття, причини, суб'єктивні та об'єктивні ознаки, способи усунення антиконкурентних дій органів публічної влади. 2. Особливості формування та розвитку конкурентних відносин на ринку адміністративних послуг в Україні. Контроль за станом конкуренції на ринку адміністративних послуг. 3. Громадський контроль за діяльністю органів державної влади, місцевого самоврядування та органами адміністративно-господарського управління та контролю. 4. Державний та громадський контроль за станом конкуренції на ринку публічних закупівель.	2
Разом за змістовий модуль 2	10
Всього	20

6.2. Практичні заняття

Тема і зміст практичного заняття	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні та організаційно-правові основи антимонопольного регулювання	
Тема 1. Антимонопольне регулювання держави щодо забезпечення умов конкурентної боротьби. 1. Теоретичні засади та сутність антимонопольного регулювання.	1

2. Американські та європейські школи вивчення економічної конкуренції. 3. Антимонопольне регулювання в системі державного регулювання економіки. 4. Стандарти ЄС, США інших держав у сфері захисту конкуренції. Національні моделі конкурентної політики. 5. Зміст, методи та інструменти антимонопольного регулювання. 6. Система антимонопольно-конкурентного законодавства в Україні.	
Тема 2. Публічні інституції у сфері підтримки та захисту економічної конкуренції в Україні. 1. Система органів управління конкурентним процесом в Україні, їх роль, завдання, функції, напрями діяльності у реалізації завдань у сфері захисту конкуренції та антимонопольного регулювання 2. Антимонопольний комітет України як основний суб'єкт реалізації завдань антимонопольної політики. Структура, компетенція та організація діяльності АМК України. 3. Нормативно-правові засади діяльності антимонопольних органів. 4. Особливості відносин АМК України з органами державної влади та управління. 5. Взаємовідносини АМК України із місцевими органами влади. 6. Спільна діяльність АМК України із правоохоронними, іншими контролюючими органами 7. Взаємодія АМК України із засобами масової інформації та громадськими організаціями.	1
Тема 3. Дослідження ринку та його структури. 1. Аналіз товарного ринку в системі антимонопольного контролю та регулювання. 2. Проблеми визначення меж товарного ринку. Товарний ринок: продуктові, географічні, часові межі. 3. Методика аналізу товарного ринку в практиці діяльності АМК України. 4. Спрямування антимонопольного законодавства на регулювання структури ринку та поведінки окремих фірм. Регулювання структури ринку на основі контролю за економічною концентрацією. 5. Антимонопольне регулювання незаконної поведінки фірм. Запровадження антимонопольного законодавства і проблема співвідношення між структурою ринку та антиконкурентною поведінкою. 6. «Структуралістський підхід» та його розвиток у дослідженнях Гарвардської та Чиказької шкіл, їх вплив на становлення антимонопольного регулювання.	1
Тема 4. Оцінка конкурентного середовища. 1. Сутність та складові конкурентного середовища.	1

2. Кількісні та якісні показники стану конкурентного середовища. 2.1. Показники концентрації ринку. 2.2. Показники ринкової влади. 2.3. Бар'єри входу на ринок та виходу з ринку. 3. Закономірності та характерні особливості розвитку конкурентного середовища на товарних ринках України. 4. Заходи АМК України щодо зниження рівня монополізму в національній економіці.	
Тема 5. Антимонопольне регулювання підприємницької діяльності. Державний контроль за монопольним ціноутворенням 1. Сутність та основні способи впливу держави на діяльність монопольних структур. 2. Методи та інструменти здійснення антимонопольного регулювання діяльності суб'єктів господарювання. 3. Визначення ефективності антимонопольного регулювання. 4. Ціна та цінові зловживання в ринковій економіці 5. Необхідність цін та методи державного регулювання цін. 6. Антимонопольний контроль за ціноутворенням монополістичних структур. 7. Технологія виявлення монопольної ціни.	1
Разом за змістовий модуль 1	5
Змістовий модуль 2. Основні форми впливу держави на соціально-економічний розвиток країни	
Тема 6. Особливості регулювання діяльності суб'єктів природних монополій. 1. Природна монополія як об'єкт державного регулювання. Сутність, ознаки та специфіка природних монополій в Україні. 2. Цілі, принципи, основні способи та інструменти державного впливу на функціонування ринків природної монополії. 3. Завдання та методи цінового (тарифного) регулювання у сфері природної монополії. 4. Особливості ціноутворення та державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій на окремих ринках. 4.1. Державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у житлово-комунальному господарстві. 4.2. Державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у сферах електроенергетики, нафтогазовому комплексі та теплопостачанні. 4.3. Державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у транспортній галузі.	1
Тема 7. Контроль узгоджених дій та концентрації суб'єктів господарювання. 1. Поняття, класифікація узгоджених дій суб'єктів господарювання.	1

Типові вимоги до узгоджених дій суб'єктів господарювання. 2. Узгоджені дії, які можуть бути дозволеними. Органи, наділені компетенцією щодо надання дозволу на вчинення узгоджених дій суб'єктів господарювання. Види рішень. 3. Відповідальність за порушення правил щодо узгоджених дій суб'єктів господарювання. 4. Поняття, способи та учасники концентрації суб'єктів господарювання. Випадки, в яких необхідне отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання. 5. Органи, наділені компетенцією щодо надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання. Види рішень у справах. Відповідальність за порушення правил здійснення економічної концентрації.	
Тема 8. Державна політика у сфері протидії зловживанню монопольним (домінуючим) становищем та недобросовісної конкуренції. 1. Поняття зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку. Обмежувальна діяльність суб'єктів господарювання, об'єднань. Запобігання та припинення зловживань монопольним (домінуючим) становищем. 2. Поняття недобросовісної конкуренції. Система захисту від недобросовісної конкуренції. 3. Неправомірне використання ділової репутації господарюючого суб'єкта (підприємця), чужих позначень, рекламних матеріалів, упаковки, товару іншого виробника. 4. Антимонопольний контроль за дотриманням законодавства у сфері реклами. 5. Створення перешкод господарюючим суб'єктам (підприємцям) у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції. 6. Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці.	1
Тема 9. Державне регулювання конкурентного середовища окремих товарних ринків та ринків послуг. 1. Взаємозв'язок конкурентної та галузевої політики держави. 2. Антимонопольне регулювання конкурентного процесу у промисловості та в будівництві України. 3. Розвиток та захист конкуренції в АПК та на окремих ринках споживчих товарів. 4. Специфіка регулювання конкурентного процесу на ринку науково-технічної продукції та інновацій. 5. Застосування антимонопольно-конкурентного законодавства у зовнішньоекономічній сфері. 6. Ринки послуг у національній економіці, їх специфіка та	1

класифікація. 7. Конкурентна політика держави у фінансовій та банківській системах. Захист конкуренції в банківському секторі економіки. Методи антимонопольного регулювання страхової діяльності. 8. Антимонопольне регулювання поведінки суб'єктів господарювання на ринках медичних та освітянських послуг. 9. Стимулювання розвитку конкуренції у сфері інформації, науки та культури.	
Тема 10. Антиконтурентні дії органів публічної влади. Контроль за станом конкуренції на ринку адміністративних послуг. 1. Ринок адміністративних послуг як об'єкт антимонопольного контролю. Особливості формування та розвитку конкурентних відносин на ринку адміністративних послуг в Україні. 2. Антиконтурентні дії органів державної влади: причини, форми прояву та способи усунення. 3. Становлення та розвиток громадського контролю за діяльністю органів державної влади, місцевого самоврядування та органами адміністративно-господарського управління та контролю. 4. Контроль за станом конкуренції на ринку публічних закупівель.	1
Разом за змістовий модуль 2	5
Всього	10

6.3. Самостійна робота студентів

Тема і зміст самостійної роботи студентів	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні та організаційно-правові основи антимонопольного регулювання	
Тема 1. Антимонопольне регулювання держави щодо забезпечення умов конкурентної боротьби. 1. Конкуренція в теорії морфології ринку. Динамічна теорія конкуренції. Концепція «співконкуренції». Теорія «коеволюції». 2. Новаторські концепції розвитку бізнесу. Теорія конкурентних переваг. «Інтелектуальне лідерство». 3. Мережеві відносини, нова економіка та ефективна конкуренція.	6
Тема 2. Публічні інституції у сфері підтримки та захисту економічної конкуренції в Україні. 1. Роль конкурентно-антимонопольних органів у реалізації завдань конкурентної політики в Україні. 2. Завдання, функції, напрями та нормативно-правові засади діяльності органів законодавчої, виконавчої та судової гілок влади у сфері захисту конкуренції та антимонопольного регулювання. 3. Взаємодія органів виконавчої влади щодо конкретних напрямів реалізації конкурентної політики держави.	6

Тема 3. Дослідження ринку та його структури. 1. Дослідження Гарвардської школи щодо впливу структури ринку на поведінку корпорацій та результати їх діяльності. 2. Переважання «структуралістського» підходу в антимонопольній політиці до 80-х рр. XX ст. 3. Вплив Чиказької школи на ставлення при антимонопольному регулюванні до низки вертикальних взаємодій фірм.	6
Тема 4. Оцінка конкурентного середовища. 1. Характеристика конкурентного середовища на макро- та мезоекономічному рівні. 2. Стан та розвиток ринкової інфраструктури в економіці України. 3. Визначення концентрації і сили ринку, домінуючого становища, колективне домінування; інтегрована система якісних і кількісних показників стану конкуренції; ціновий аспект, картельні змови і олігополізація ринків. 4. Традиції адміністративно-бюрократичних механізмів та шляхи їх подолання. Розмитість і невизначеність інституційних норм і правил поведінки суб'єктів господарювання на ринку. Проблема захисту прав власності. Корупція.	6
Тема 5. Антимонопольне регулювання підприємницької діяльності. Державний контроль за монопольним ціноутворенням. 1. Цінова політика в ринковій економіці. 2. Державний контроль за цінами. 3. Монопольне ціноутворення, монопольно висока ціна, монопольно низька ціна покупця, декларування зміни ціни, дискримінаційна ціна. 4. Дослідження монопольного ціноутворення, ознаки монопольного ціноутворення, відхилення цін, суттєве відхилення цін, доказ монопольного ціноутворення.	6
Разом за змістовий модуль 1	30
Змістовий модуль 2. Основні форми впливу держави на соціально-економічний розвиток країни	
Тема 6. Особливості регулювання діяльності суб'єктів природних монополій. 1. Поняття та сфери діяльності природної монополії. 2. Законодавство України про природні монополії. 3. Предмет державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій. 4. Органи державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій. 5. Проблеми регулювання діяльності суб'єктів природних монополій. 6. Відповідальність суб'єктів природних монополій, їх посадових	6

осіб та органів, які регулюють їх діяльність.	
Тема 7. Контроль узгоджених дій та концентрації суб'єктів господарювання. 1. Поширення інформації про узгоджені дії, які дозволені. 2. Поширення інформації про концентрацію суб'єктів господарювання. 3. Процедура отримання дозволу на концентрацію та узгоджені дії. 4. Оформлення документів, що підтверджують сплату збору на надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання.	6
Тема 8. Державна політика у сфері протидії зловживанню монопольним (домінуючим) становищем та недобросовісної конкуренції. 1. Неправомірне використання суб'єктом господарювання ринкового становища. 2. Правова характеристика конкурентної взаємодії. Торгові та чесні звичаї у конкуренції. Правила професійної етики. 3. Копіювання зовнішнього вигляду виробу. Порівняльна реклама. 4. Дискредитація господарюючого суб'єкта (підприємця).	6
Тема 9. Державне регулювання конкурентного середовища окремих товарних ринків та ринків послуг. 1. Створення умов для підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняних товаровиробників. 2. Особливості конкурентної політики держави у сфері природних монополій. 3. Захист конкуренції, запобігання загрозливим тенденціям в фінансовій та банківській системах. 4. Інституційні умови та правове забезпечення захисту економічної конкуренції на фондовому ринку України. 5. Сучасні засоби боротьби з недобросовісною рекламою. 6. Взаємозв'язок конкурентної політики із соціальною політикою. Досягнення соціальної злагоди. Наявність середнього класу. Боротьба із недобросовісною конкуренцією.	6
Тема 10. Антиконтурентні дії органів публічної влади. Контроль за станом конкуренції на ринку адміністративних послуг. 1. Особливості діяльності публічної влади як учасника конкурентних відносин. 2. Суб'єктивний та об'єктивний характер антиконкурентних дій органів публічної влади. 3. Наслідки регуляторного втручання органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю. 4. Типові форми антиконкурентних дій органів публічної влади. 5. Публічні закупівлі як форма діяльності конкурентоспроможних	6

суб'єктів на ринках товарів, робіт і послуг. 6. Конкурентні процедури укладення договорів при здійсненні публічних закупівель. 7. Антимонопольний комітет України як орган оскарження публічних закупівель.	
Разом за змістовий модуль 2	30
Всього	60

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань.

6.4. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Окремим завданням самостійної роботи здобувачів вищої освіти є підготовка індивідуального завдання. При виконанні індивідуального навчально-дослідного завдання та інших видів самостійної роботи використовується дослідницький метод та прийоми доказу, аргументації, систематизації, узагальнення, виділення причин недоліків, аналіз підсумків роботи, корегування дій для досягнення мети.

Індивідуальне завдання виконується здобувачем самостійно під керівництвом викладача протягом вивчення дисципліни. Мета – надати здобувачу можливість проявити здібності до дослідницької роботи, використовуючи знання, одержані в процесі оволодіння навчальним матеріалом з антимонопольного регулювання і контролю.

При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінці підлягає есе, підготовлене здобувачем. Тема обирається здобувачем самостійно і погоджується з викладачем. Есе не повинні повторюватися в одній академічній групі.

Есе (фр. *essai* «спроба, проба, нарис», від лат. *exagium* «зважування») – прозовий твір невеликого обсягу й вільної композиції, який виражає індивідуальні враження й міркування автора з конкретного приводу або питання й не претендує на визначальне або вичерпне трактування предмета.

Написання есе є надзвичайно корисним, оскільки це дозволяє автору навчитися чітко і грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, використовувати основні поняття, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати досвід відповідними прикладами, аргументувати свої висновки.

Написання есе – це досить тривалий процес, який вимагає вільного володіння матеріалом та чіткої аргументації. Для того аби есе мало вигляд повноцінного, завершеного твору, необхідно щоб в ньому містилося ряд елементів:

- чітко викладена суть проблеми та її аналіз з використанням аналітичного інструментарію;
- аналіз статистичних даних та підбір цікавих прикладів з досліджуваної проблеми;
- аргументація – міркування, що використовує факти, щирі судження, наукові дані і переконує в істинності того, про що йде мова;

- чітко сформульовані висновки, які ґрунтуються переважно на власних переконаннях та поглядах (самооцінка).

При написанні есе, автор, здійснюючи відбір даних, ознайомлюється не лише з вибраною проблемою, а й з суміжними їй, а при роботі з літературою він не просто відбирає необхідні абзаци тексту, а аналізує, порівнює і оцінює можливості їхнього застосування.

Рекомендовані структура і план есе:

Структура есе визначається пропонованими до нього вимогами:

- думки автора есе з проблеми викладаються у формі коротких тез;
- думка повинна бути підкріплена доказами, тому за тезою слідує аргументи.

Аргументи – це факти, явища суспільного життя, події, життєві ситуації і життєвий досвід, наукові докази, посилення на думку вчених та ін. Краще надавати два аргументи на користь кожної тези: один аргумент здається непереконливим, три аргументи можуть «перевантажити» виклад, виконаний в жанрі, орієнтованому на стислість і образність.

Таким чином, есе набуває такої структури (кількість тез і аргументів залежить від теми, обраного плану, логіки розвитку думки):

- вступ;
- теза, аргументи;
- теза, аргументи;
- теза, аргументи;
- висновок.

Отже, незважаючи на незначний обсяг та творчу спрямованість есе має відповідати стандартній структурі, а саме:

- титульна сторінка (Додаток А);
- план;
- вступ;
- основна частина, яка за бажанням може бути поділена на невеликі підпункти;
- висновки;
- список використаних джерел.

При написанні есе важливо також враховувати наступні моменти:

1. Вступ і висновок повинні зосередити увагу на проблемі (у вступі вона ставиться, у висновку – резюмується думка автора). У вступі необхідно сформулювати головну тезу (коротко сформульовані основні положення). Надалі вона має узагальнюватися і знайти своє відображення у висновках. На початку роботи прийнято давати коротке та чітке визначення основних понять. Це дозволить означити наукову концепцію, з позицій якої автор виступає.

2. Основна частина містить у собі аргументи в захист сформульованої головної тези. Аргументи необхідно чітко означити. На обґрунтування кожної з тез доцільно наводити 2-3 аргументи. Бажано, через всі сутнісні блоки провести головну думку есе. Аргументи мають включати в себе

короткі, яскраві практичні приклади, висновки аналізу статистичної інформації. Обов'язковими є посилання на першоджерела.

Необхідними є виділення абзаців, червоних рядків, встановлення логічного зв'язку між абзацами (так досягається цілісність роботи).

3. У висновках необхідно коротко перелічити тези сутнісного блоку, здійснити висновки. Не бажані повтори формулювань. Разом з тим, автор має бути впевнений, що вони (тези) були достатньо обґрунтовані в роботі.

Стиль викладу: есе властиві емоційність, експресивність, художність.

При написанні есе необхідно досягти певних цілей. Коли розповідь готова, варто перевірити наступне:

- Чи дана відповідь на поставлене запитання?
- Наскільки зрозуміло і точно викладено свої думки?
- Чи природно звучить те, що написано, чи немає помилок?

Переконайтеся також у тому, що:

- Продемонстровано своє бажання будувати свою кар'єру в певному напрямку.

- Були «націлені» на побудову кар'єри в певній галузі.

- Включили у розповідь від однієї до трьох якостей, сильних сторін, характерних особливостей, які вирізнятимуть позицію дослідника з маси інших кандидатів.

- Представили хоча б один вагомий аргумент на користь того, щоб у майбутньому роботодавець був зацікавлений запросити автора до роботи в публічному органі чи у свій бізнес.

Таблиця

Есе як жанр наукової творчості

Обсяг тексту	Від 800 до 1000 слів.
Особливості змісту	В основу покладено роздуми з приводу чогось побаченого, прочитаного або пережитого особисто. Висловлюються особисті погляди – світогляд, думки, почуття, ідеї, висвітлюються моральні (етичні, громадянські тощо) цінності. Над усе цінується самотійність і оригінальність, парадоксальність думок та оцінок. На першому плані – особистість того, хто пише.
Особливості композиції	Композиція довільна, послідовність викладу спричинена логікою роздумів. Обов'язковою є аргументованість і переконливість. У тексті проводяться паралелі, добираються аналогії, використовуються асоціації. Роздуми поєднано з емоційною оцінкою подій або явищ.
Особливості стилю	Стиль – публіцистичний. Емоційність, експресивність, яскрава образність досягаються вживанням метафор, порівнянь, символів.

Особливості мови	Інтонація розмовна (безпосередність, невимушеність вислову). Допускається розмовна лексика, що створює враження «живої бесіди» з читачем. Уживання неповних речень, питальних та окличних конструкцій, риторичних звертань, запитань, тверджень. Головна вимога – індивідуальність авторського стилю.
Заголовок	Заголовок не перебуває в прямій залежності від змісту, він може пояснювати, що стало поштовхом до авторських роздумів, передавати почуття, настрої автора тощо.

Алгоритм написання есе

- 1) постановка проблеми;
- 2) обдумування проблеми (ідеї, приклади, що їх ілюструють);
- 3) планування есе (визначення структури);
- 4) написання есе;
- 5) перевірка та редагування роботи;
- 6) підготовка презентації;
- 7) презентація есе.

Вибір теми есе. Студент може самостійно обрати будь-яку тему з рекомендованої кафедною тематики. За умови, коли студент вчасно не обрав тему або затрудняється у виборі, тему може запропонувати викладач. Староста складає список студентів з назвами обраних тем і передає його викладачеві.

Підбір літератури. Студент використовує рекомендовану літературу, також самостійно здійснює пошук необхідних наукових праць. Для цього потрібно ознайомитись із каталогами наукових бібліотек, новими надходженнями до них, виділити дослідження тих авторів, які працюють над науковими проблемами, пов'язаними із темою обраної роботи. Необхідно обов'язково ознайомитись з журнальними публікаціями останніх кількох років. Радимо опрацювати такі часописи: «Держава і регіони», «Актуальні проблеми економіки», «Економіка України» та інші. Також джерелами можуть слугувати статті газет, телевізійних програм. Фактичні і статистичні матеріали містяться у електронних звітах міністерств та відомств України. Допускається використання підручників і навчальних посібників іноземних авторів. Не допускається підготовка есе виключно за матеріалами навчальних підручників і посібників.

Тему щодо виконання ІНДЗ студенти погоджують з викладачем, здати виконану роботу повинні у термін, встановлений графіком. До здачі заліку студенти допускаються тільки після співбесіди по суті питань, що висвітленні у ІНДЗ, та після її зарахування викладачем.

Загальний обсяг есе з врахуванням усіх структурних елементів – до 8 сторінок формату А4, шрифт Times New Roman, кегель 14 pt з інтервалом 1,5 між рядками, з відступами від країв аркуша по 2 см зліва та згори і по 1,5 см

знизу та справа. У разі використання літератури та інших джерел посилання на них обов'язкове. Посилання на першоджерела необхідно подавати по тексту роботи у квадратних дужках. Так, посилання [7, с. 44-45] свідчить, що 7 – це порядковий номер джерела, позначеного у списку літератури, а 44-45 – сторінки із вказаного джерела. Головною вимогою до ІНДЗ є розкриття суті питань, а не кількість сторінок.

Орієнтовна тематика виконання есе з предмету «Антимонопольне регулювання і контроль» для виконання ІНДЗ

1. Правові проблеми контролю за економічною концентрацією.
2. Співвідношення законодавства про обмеження монополізму з законодавством про недопущення недобросовісної конкуренції.
3. Співвідношення понять природна монополія, суб'єкт природної монополії.
4. Неправомірне використання ділової репутації підприємця (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).
5. Неправомірне використання товару іншого виробника (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).
6. Неправомірне збирання, розголошення, використання та схилення до розголошення комерційної таємниці (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).
7. Удосконалення законодавства щодо недобросовісної конкуренції.
8. Діагностика управління конкурентною політикою підприємства.
9. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентною політикою підприємства.
10. Захист від недобросовісної конкуренції на основі спеціального законодавства.
11. Дискредитація конкурентів (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).
12. Інформація як предмет комерційної таємниці.
13. Порухення комерційної таємниці (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).
14. Порівняльна реклама (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).
15. Використання чужої репутації (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).
16. Особливості загрози порівняльної реклами (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).
17. Неправомірне використання чужих досягнень (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).
18. Стимуляція продажу як вид недобросовісної конкуренції (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).
19. Критерії визначення схожості товарних знаків (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).

20. Рішення Антимонопольного комітету, його територіальних відділень у справах про недобросовісну конкуренцію (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).

21. Державний контроль за створенням, реорганізацією (злиттям, приєднанням), ліквідацією суб'єктів господарювання (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).

22. Примусовий поділ монопольних утворень (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).

23. Контроль за економічною концентрацією (розрахунок показників).

24. Контроль за дотриманням антимонопольних вимог при прийнятті рішень органами влади та управління (конкретні приклади і заходи антимонопольного регулювання).

25. Демонopolізація економіки і розвиток конкуренції в Україні.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При оцінювання даного виду роботи до уваги приймається, по-перше, вміння сформулювати проблему та самостійно оцінювати результати по її значущості або боротьбі з нею чи мінімізацією її негативних проявів; по-друге, критична оцінка наявних точок зору; по-третє, здібність встановлювати зв'язки між ключовими проблемами; по-четверте, здатність вивчати протилежні підходи та сформулювати свій власний.

Основними критеріями оцінки есе є наступні:

- Знання та розуміння початкового матеріалу:
 - ✓ чіткість та повнота визначень основних понять;
 - ✓ відповідність понять обраній темі.
- Аналіз та оцінка інформації:
 - ✓ грамотність проведення аналізу;
 - ✓ рівень використання прийомів порівняння та узагальнення для аналізу взаємозв'язків понять та явищ;
 - ✓ діапазон інформаційного простору.
- Побудова тез:
 - ✓ чіткість, ясність та виразність тез;
 - ✓ логіка структурування аргументів.
- Відповідність отриманих результатів та їх інтерпретація жанру есе:
 - ✓ наявність авторських суджень;
 - ✓ самостійність виконання роботи;
 - ✓ повнота розкриття теми завдання.
- Відповідність вимогам оформлення.
- Якість відповідей на питання, поставлених в ході обговорення

Саме есе, на відміну від усіх інших методів контролю і перевірки знань, має на меті реалізувати творчий потенціал через діагностику продуктивної, пізнавальної діяльності студента, який вміє аналізувати, міркувати, порівнювати, виражати власну думку, шукати альтернативу та формулювати висновки.

Виконані ІНДЗ прикріплюються до відповідно створеного в платформі Moodle ресурсу «Виконані ІНДЗ з «Антимонопольного регулювання і контролю», або надсилаються на електронну пошту викладача, чи пред'являються в друкованому вигляді. Оцінка виставляється в електронний журнал. ІНДЗ оцінюється в 10 балів за 100-бальною системою: від «0» до «10».

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

На практичних заняттях заслуховуються доповіді, вирішуються розрахункові та ситуаційні завдання, кейси, проводяться дискусії, ділові ігри. Для аналізу використовується офіційна статистична звітність, звітність органів державного управління, місцевого самоврядування, комерційних підприємств та організацій.

Методичні рекомендації застосування методів навчання:

Доповідь – публічне повідомлення, в якому викладається певне питання, подаються висновки, пропозиції. Вона призначена для усного читання та обговорення. Це одна з форм оприлюднення результатів навчальної та наукової роботи. Частина матеріалу може подаватися в презентаціях (слайдах, моніторі комп'ютера, схемах, діаграмах, таблицях, плакатах та ін.). Тому доповідь повинна містити коментарі до ілюстративного матеріалу, а не його повторення.

Кейс (від англ. Case) - це опис конкретної ситуації або випадку в будь-якій сфері: соціальній, економічній та т. д. Як правило, кейс містить не просто опис, а й певну проблему або протиріччя і будується на реальних фактах. Відповідно, вирішити кейс – означає проаналізувати запропоновану ситуацію і знайти оптимальне рішення. Лікар вирішує кейси кожен раз, коли ставить пацієнту діагноз і призначає лікування. Юрист вирішує кейс, розбираючись в перипетіях справи і пропонуючи клієнтові найкращий вихід. Менеджер вирішує кейси на всіх етапах бізнес-процесу: який продукт запустити, де його продавати, як залучити покупців, яких постачальників і партнерів вибрати.

Дискусія – це обмін точками зору. Навчальна дискусія відрізняється від інших видів дискусії тим, що проблематика дискусії є новою лише для групи учасників дискусії, тобто рішення проблеми, яке вже знайдено у науці, має бути знайденим у навчальному процесі у даній аудиторії. Для викладача, що організовує навчальну дискусію, метою заняття є виконання студентами завдання, запланованого ним заздалегідь. Це стає можливим у тому випадку, коли пошук вирішення проблеми повністю проходить під керівництвом викладача.

Круглий стіл – форма публічного обговорення чи висвітлення якихось питань, коли учасники висловлюються у визначеному порядку; нарада,

обговорення проблем з рівними правами учасників. За «круглим столом» немає керівників і підлеглих, лекторів і слухачів. Всіх присутніх вважають експертами з проблеми, яку обговорюють. Запрошених умовно можна поділити на дві групи: осіб, які ознайомлені з проблемою; осіб, яких безпосередньо ця проблема стосується.

Ділова гра – це моделювання реальної діяльності у спеціально створеній проблемній ситуації. Вона є «засобом і методом підготовки та адаптації до трудової діяльності та соціальних контактів», методом активного навчання, який сприяє досягненню конкретних завдань, структурування системи ділових стосунків учасників. Її конструктивними елементами є проектування реальності, конфліктність ситуації, активність учасників, відповідний психологічний клімат, міжособистісне та міжгрупове спілкування, розв'язання сформульованих на початку гри проблем.

Завданням ділової гри є аналіз і пошук розв'язання проблем, навчання, розвиток, дослідження, консультування, формування колективної діяльності. У навчальному процесі ділову гру використовують з метою закріплення знань, які студент здобуває у процесі лекційних і семінарських занять, самостійної роботи. Застосування ділових ігор під час навчання дає змогу максимально наблизити навчальний процес до практичної діяльності, врахувати реалії сьогодення, приймати рішення в умовах конфліктних ситуацій, відстоювати свої пропозиції, розвивати в учасників гри колективізм та відчуття команди, отримати результати за досить обмежений час. У спеціально створених умовах студент «проробляє» найрізноманітніші життєві ситуації, які дають йому змогу сформувати світогляд, відстояти свою позицію.

За методологією проведення розрізняють такі ділові ігри – рольові, імітаційні, операційні ігри, діловий театр, психо-соціодрама; за сферою використання – промислові, навчальні, кваліфікаційні.

Імітаційні ігри. На заняттях імітують діяльність певної організації, підприємства, публічної установи тощо. Можуть імітувати події, конкретну діяльність людей (ділова нарада, обговорення плану) та умови, у яких відбувається подія (зал засідань, кабінет керівника). Сценарій імітаційної гри, крім сюжету подій, містить опис структури і призначення процесів і об'єктів, що їх імітують.

Операційні ігри. Допмагають відпрацювати виконання конкретних операцій, наприклад, методики організації та проведення тренінгових занять, специфіки обчислення тощо. Ігри цього виду проводять в умовах, які імітують реальність.

Рольові ігри. У них відпрацьовують тактику поведінки, дій, функцій і обов'язків конкретної особи. Для проведення рольових ігор розробляють модель-п'єсу ситуації, між учасниками розподіляють ролі.

«Діловий театр». Розігрують якусь ситуацію і поведінку людини в цій ситуації. Студент має мобілізувати весь свій досвід, знання, навички, зуміти

вжитися в образ певної особи, зрозуміти її дії, оцінити ситуацію і знайти правильну лінію поведінки.

Основне завдання методу інсценізації – навчити студентів орієнтуватися в різноманітних обставинах, давати об'єктивну оцінку своїй поведінці, враховувати можливості інших людей, встановлювати з ними контакти, впливати на їхні інтереси, діяльність. Для ділових ігор цього виду складають сценарій, де описано конкретну ситуацію, функції і обов'язки діючих осіб, їх завдання.

Психодрама і соціодрама дуже близькі до рольових ігор і «ділового театру». Це також театр, але вже соціально-психологічний, у якому відпрацьовують уміння відчувати ситуацію в колективі, оцінювати і змінювати стан іншої людини, уміння ввійти з нею в контакт. Такі види ігор найчастіше використовують у процесі підготовки майбутніх соціальних працівників, практичних психологів.

Отже, ділова гра належить до активних методів навчання, які забезпечують активну творчу діяльність студента, створюють умови для підвищеної мотивації та емоційності, розвивають критичне мислення.

Традиційні ділові ігри мають заздалегідь розроблений сценарій, орієнтовані на вирішення типових проблемних ситуацій, мають на меті навчити учасників гри оптимально розв'язувати ці проблеми. Як правило, ділова гра складається з таких етапів: ознайомлення учасників гри з метою, завданнями та умовами гри; інструктаж щодо правил проведення гри; утворення учасниками гри робочих груп; аналіз, оцінка та висновки результатів гри. На першому етапі – підготовчому – обґрунтовують вибір гри, визначають ігрові цілі та завдання, формують проблемну ситуацію, розробляють сценарій гри, готують інформаційний і методичний матеріал. На другому етапі розглядають правила проведення гри та функції гравців. Третій етап залежить від змісту та форми конкретної гри і полягає в обговоренні учасниками гри поставлених проблем, прийнятті узагальнених рішень, їхньому аналізу.

Як правило, ділова гра складається з таких етапів: ознайомлення учасників гри з метою, завданнями та умовами гри; інструктаж щодо правил проведення гри; утворення учасниками гри робочих груп; аналіз, оцінка та висновки результатів гри. На першому етапі – підготовчому – обґрунтовують вибір гри, визначають ігрові цілі та завдання, формують проблемну ситуацію, розробляють сценарій гри, готують інформаційний і методичний матеріал. На другому етапі розглядають правила проведення гри та функції гравців. Третій етап залежить від змісту та форми конкретної гри і полягає в обговоренні учасниками гри поставлених проблем, прийнятті узагальнених рішень, їхньому аналізу.

Як правило, ділова гра складається з таких етапів: ознайомлення учасників гри з метою, завданнями та умовами гри; інструктаж щодо правил проведення гри; утворення учасниками гри робочих груп; аналіз, оцінка та висновки результатів гри. На першому етапі – підготовчому – обґрунтовують

вибір гри, визначають ігрові цілі та завдання, формують проблемну ситуацію, розробляють сценарій гри, готують інформаційний і методичний матеріал. На другому етапі розглядають правила проведення гри та функції гравців. Третій етап залежить від змісту та форми конкретної гри і полягає в обговоренні учасниками гри поставлених проблем, прийнятті узагальнених рішень, їхньому аналізу.

Ділова гра – це інструмент для кращого розуміння теоретичного матеріалу й формування вміння застосовувати теорію на практиці. Викладач створює ситуацію, наближену до реального життя, для того, щоб учасники ділових ігор спробували самостійно вирішити ту чи іншу проблему. Саме такий формат найкраще для забезпечує інтерактивність навчального процесу, адже знати на абстрактному рівні, як вирішити проблему, – це не те саме, що успішно застосовувати знання в реальному житті. Основне завдання – сформувати вміння й навички. Ділова гра – це інструмент, а не мета.

Для підготовчого етапу можливі два шляхи: перший – завчасна підготовка викладача; другий – створення ділової гри разом з учасниками в той момент, коли вона необхідна. Після пояснення теоретичного матеріалу оголошується практичне завдання, у ході якого буде змодельована життєва ситуація. Для обох варіантів важливо, щоб ділова гра не передбачала надто складний результат – різноманітні ролі й різні варіанти вирішення того чи того питання. Вона має бути не лише максимально наближеною до реальної ситуації, але й максимально простою та концентруватися на навичках, які потрібно сформувати. Для ефективного занурення студентів в атмосферу створюваної ситуації викладач може використати декорації, наприклад, готуючись до рольової гри «засідання мерії міста», слід подбати про зовнішню атрибутику – дрес-код учасників, встановити прапор тощо.

Розкривши зміст ділової гри, викладач має детально обговорити зі студентами хід проведення, чітко пояснити учасникам гри їхні ролі, упевнитися в тому, що кожен учасник усвідомлює ситуацію та обставини, у яких він опиняється.

Процес ділової гри. Після отримання інструкції студенти зазвичай потребують часу для підготовки: їм слід визначити їхній підхід, мету, продумати аргументи на користь їхньої позиції та контраргументи щодо позиції опонента. У цей час викладач контролює ситуацію: має впевнитися, що студенти цілком розуміють тему обговорення, у разі виникнення суперечливих моментів надати допомогу. Упродовж гри викладач не втручається. Він спостерігає за грою, робить нотатки та долучається лише тоді, коли, наприклад, учасники захоплюються самою грою, не зважаючи на зміст, або якщо гра продовжується, але доходить до моменту появи наступної позиції. Перед початком встановлюється ліміт гри.

Мозкова атака (брейн-стормінг). Його головна функція - навчити генеруванню ідей. Можна виділити наступні етапи «мозкової атаки»:

- 1) формулювання проблеми, яку необхідно розв'язати;

2) тренувальна розминка: вправлення в швидких пошуках відповідей на запитання («від простого до складного»), звільнення від впливу психологічних бар'єрів (соромливості, ніяковості, замкнутості, скованості);

3) безпосередньо мозкова атака – «штурм» висунутої проблеми: всі пропозиції окремих студентів чи «творчих груп» фіксуються без критики;

4) сумісна оцінка і відбір кращих ідей;

5) повідомлення про результати «мозкової атаки» і сумісне обговорення кращих ідей, їх захист; прийняття колективного рішення.

Методична особливість методу «мозкової атаки» полягає у тому, що оцінювання та аналіз ідей здійснюється лише після того як запропоновані всі варіанти рішень. У зв'язку з цим можна виокремити шість основних правил проведення «мозкового штурму»:

1. Відсутність критики – не варто показувати, що ідея не має цінності, ігнорувати будь-яку пропозицію, демонструючи це вербальними чи невербальними засобами.

2. Заохочення ідей – викладач-тренер робить акцент на кількості ідей, а не на їх якості, оскільки на стадії оцінювання у кожного зі студентів з'явиться можливість висловитися стосовно тієї чи іншої пропозиції.

3. Рівноправність учасників – необхідно знайти спосіб уникнення домінування одного чи кількох членів групи. З цією метою можна використати схему висловлювання думок по черзі. Така процедура може зробити процедуру дещо формалізованою, однак це компенсується залученням до активної участі всіх студентів групи.

4. Свобода асоціацій – щоб отримати щонайбільшу кількість ідей та пропозицій, не слід накладати обмежень на процес висловлювання. Треба взяти за основу аксіому: «Будь-яка ідея варта уваги».

5. Запис усіх ідей – всі думки повинні фіксуватися, що надихає учасників на подальші роздуми.

6. Час на осмислення – як тільки всі ідеї будуть зафіксовані, необхідно надати час для аналізу, осмислення та висловлювання.

Суттєвою перевагою даного методу є те, що він дозволяє виявити й співставити індивідуальні судження, розглянути весь спектр ідей по вирішенню проблеми, а потім із багатьох варіантів вибрати виважене та обґрунтоване рішення.

При проведенні практичних занять з навчальної дисципліни «Антимонопольне регулювання і контроль» для конструктивного оцінювання обраних варіантів рішення у практиці застосування методу «брейн-стормінгу» використовується «метод мислення з використанням кольорів», коли оцінка думок та ідей учасників дискусії, які мають інші позиції та різні аргументи, використовуються різнокольорові картки. Для кожного з шести кольорів встановлено певне значення: білий – нейтральне ставлення до зображуваних подій, без оцінювання та вияву почуттів, сприйняті конкретних фактів та аргументів без суб'єктивного фактору; червоний – спонтанні думки, виплеск почуттів; покладання на емоції, недостатня

виваженість аргументів та поглядів; чорний – бачення недоліків у висловлюванні, вишукування завжди найгіршого, негативне ставлення до зображуваного, чітке окреслення недоліків кожного з можливих варіантів рішення; жовтий – бачення тільки добрих, позитивних сторін у висловлюваннях учасників; винахід та використання всіх шансів і можливостей; слабкі сторони ідей враховуються недостатньо; синій – «диригент», що здалеку спостерігає за ходом подій, контролює, осмислює думки, всіляко намагається обмежити суб'єктивну оцінку рішень, більш спирається на факти; зелений – постійне перебування у русі, придумування та пошук чогось нового; спонукання до дії інших, намагається розвинути кожен з ідей незалежно від її якості та можливості її реалізації. У подібній модифікації метод брейн-стормінгу дозволяє більш детально обговорити та осмислити кожен із запропонованих учасниками варіантів рішення. Одним із варіантів є пропозиція студенту або групі студентів зайняти певну «кольорову» позицію і саме з цієї точки зору розглядати можливі варіанти розв'язання проблеми. Тобто, хтось виступає у ролі «червоного», і його основною задачею є саме емоційне сприйняття ситуації, для «чорного» гравця головною задачею гри буде критика усіх варіантів, пошук слабких сторін і т.д. Такий варіант буде ефективним на стадії оцінювання рішень і дозволить визначити наскільки життєздатним є кожне окреме рішення, дозволить оцінити переваги та недоліки кожного з варіантів. Можливим варіантом використання цієї методики є участь аудиторії у обговоренні проблеми, коли кожен учасник може приймати у процесі дискусії будь-яку зі сторін (самостійно обирати картку, яка відповідає сприйняттю подій та ставленню до теми). Цей варіант посилює зворотній зв'язок викладача із аудиторією. Викладач може звернути більше уваги на позиції студентів, виділити перевагу «нейтральних» кольорів, «тривожних» кольорів, «пригнічених» кольорів.

Загалом, проведення брейн-стормінгу з використанням «методу кольорів» дозволяє студентам ширше поглянути на проблему, вчить їх конструктивно сприймати думки оточуючих, глибше обґрунтовувати власний погляд на проблему, обумовлює розуміння багатоваріантності можливих рішень, привчає конструктивно ставитись до самого процесу прийняття рішень, адже відомою є управлінська аксіома: «Щоб навчитися приймати вірні рішення, необхідно навчитися висувати багато рішень», чому й сприяє запропонована методика.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Успішність студента оцінюється шляхом проведення поточного, модульного та підсумкового контролю.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру щодо вивчення програмного матеріалу дисципліни;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання індивідуальних та самостійних завдань.

Модульний контроль рівня знань передбачає виявлення рівня опанування студентом матеріалу змістового модуля та вміння застосувати теоретичні знання для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмового контролю (контрольна робота). Контроль здійснюється за трьома складовими: лекційною (теоретичною), практичною та самостійною роботою.

Підсумковий контроль знань відбувається на заліку.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за зроблені доповіді, виконані презентації, командні проекти, ІНДЗ (критичний огляд статті), активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є письмові контрольні роботи та стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти

	виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60-100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1-59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	

60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА МЕТОДИЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point; навчально-методичне забезпечення; навчальні матеріали в системі Moodle.

Технічні засоби: ПК; проектор.

Комунікаційні он-лайн технології: WordCloud, Zoom, Google Mite, Viber, Messenger.

Навчально-методичне забезпечення: робота студентів забезпечується навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками з фонду бібліотеки БНАУ, методичними рекомендаціями для практичних занять та самостійної роботи студентів, конспектами лекцій, електронною бібліотекою першоджерел, ресурсами Moodle. Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література (монографії, наукові періодичні видання тощо).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні рекомендовані джерела

1. Андрощук Г.О., Шкляр С. В. Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції : Науково-практичне видання. Київ: Юстініан, 2012. 472 с.

2. Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підруч. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2013. 272 с.

3. Віскузі В. Кіп Економічна теорія регулювання та антимонопольна політика / В. Кіп. Віскузі, Дж. М. Вернон, Дж. Е. Гарингтон ; пер. З 34нгл.. О. Кілієвич. – К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2014. – 1047 с.

4. Господарське право України : підручник : у 2 ч. / Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю.М., Гетманець О. П. та ін. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. Ч. 2. 368 с.

5. Державне управління: підруч./ : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.

6. Державне антимонопольне регулювання: підруч./ / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О. В. Вертелева та ін. ; за ред. В. Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.

7. Журик Ю.В. Антимонопольно-конкурентне право України : навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2011. 272с.

8. Закони України: «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист економічної конкуренції». Київ. Верховна Рада України : Паливода А.В., 2021. 108 с.

9. Конкурентне право України: навч. посіб. / О. О. Бакалінська, О. В. Безух, О. В. Кологойда, І. В. Лукач, Н. Б. Пацурія, В. С. Щербина; за ред. В. С. Щербини, І. В. Лукач. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 380 с.

10. Лагутін В.Д. Конкурентна політика держави в умовах трансформації національної економіки : монографія / А. Г. Герасименко, Л. С. Головкин, Л. І. Дідківська та ін. За заг.ред. В. Д. Лагутіна. Київ: КНТЕУ, 2008. 307 с.

11. Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України : офіційний веб-сайт. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/kyivr/uk/index> (дата звернення: 25.08.2019).

12. Проект Загальнодержавної програми розвитку конкуренції в Україні на 2014-2024 рр. // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=48634 (дата звернення: 25.08.2019).

13. Смирнова К.В. Правове регулювання конкуренції в Європейському Союзі: теорія і практика. Київ : Фенікс, 2017. 490 с.

14. Тетарчук І.В. Антимонопольне конкурентне право України . навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ : ЦУЛ, 2020. 174 с.

15. Уманців Ю.М. Корпоративні структури у глобальному конкурентному просторі : монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2012. 410 с.

16. Филук Г.М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації : монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2009. 404 с.

Додаткові рекомендовані джерела

1. Арбузова Т.В. Роль місцевого управління у формуванні та реалізації заходів антимонопольної політики держави. Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., приуроченої до 30-річчя незалежності України, 23-24 червн. 2021, Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2021. 193 с. С. 12-14. URL:

2. Арбузова Т. В., Панасюк В. І. Формування публічного характеру державної аграрної політики. *Державне управління: удосконалення та*

розвиток. 2021. № 6. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2105>. DOI: [10.32702/2307-2156-2021.6.32](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.6.32)

3. Арбузова Т. В. Формування інтегрованої системи управління та адміністрування економіки України в глобальному конкурентному середовищі. *Вісник Причорномор'я* : зб. наук. праць Миколаїв. нац. аграр. ун-ту. Миколаїв, 2018. Вип. 2. 112 с. С. 16-27.

4. Арбузова Т.В. Економічні мотиви поведінки держави в сучасних умовах розвитку ринкової економіки України. *Економіка та управління АПК*: Зб. наук. праць / Білоцерків. нац. аграр. ун-т. Біла Церква, 2016. Вип. 1-2. С. 113-117.

5. Арбузова Т.В. Формування місцевої енергетичної політики територіальних громад. Енергетична незалежність сільських територій як пріоритетна модель розвитку: міжнародний та вітчизняний досвід : матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 20 травн. 2020). Полтава : РВВ ПДАА, 2020. 190 с. С. 104-107. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/content/materialy-naukovo-praktychnyh-internet-konferenciya>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Наукова бібліотека БНАУ. м. Біла Церква, Соборна пл., 8/1
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. м. Київ, проспект 40-річчя Жовтня, 3, <http://www.nbuv.gov.ua/library/>

Ресурси мережі Інтернет

1. Верховна Рада України : «Законодавство України». URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Президент України : офіційний сайт. URL: www.president.gov.ua.
3. Кабінет Міністрів України : офіційний сайт. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Антимонопольний комітет України : офіційний сайт. URL: <https://amcu.gov.ua/>.
5. Державна служба статистики України : офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Зразок титульної сторінки виконання самостійної творчої роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра публічного управління, адміністрування та міжнародної економіки

САМОСТІЙНА ТВОРЧА РОБОТА

з дисципліни «Антимонопольне регулювання і контроль»

на тему «
.....
.....»

**студента (-ки) групи магістратури економічного факультету
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр та назва ОП)**

.....
(Прізвище, ім'я, по батькові)

Викладач

канд. екон. наук
(науковий ступінь, звання)

Арбузова Т. В.
(Прізвище, ініціали)

Оцінка балів

".....".....20....р.

.....
(підпис викладача)

БІЛА ЦЕРКВА – 20__